

Dans Toevallig

D8.2

Opdracht: Dans maken met de 'toeval' werkwijze van Merce Cunningham.

Groep: 8
 Tijdsduur Kijken: 20 minuten
 Maken: 40 minuten
 Verwoorden: 15 minuten
 Deze les kan verspreid worden over meerdere lessen
 Muziek: Zelf te bepalen. Zou spannend zijn om deze met behulp van de leerlingen ook via een 'toevalmethode' uit te kiezen.
 Materiaal: een grote dobbelsteen (evt. meerdere kleine dobbelstenen)
 Danselementen: lichaam, kracht
 Extra: Afbeeldingen en/of filmpjes over Merce Cunningham en zijn werk

Kijken!

Vorbereiding

- Bedenk welk KJK-leerdoel je wilt benadrukken:
  - De leerling kan met anderen een (beschouwings-) gesprek voeren over een dansvoorstelling, er verschillende betekenissen aan geven met behulp van de elementen ruimte, tijd, kracht en iets vertellen over de kwaliteit van de beweging. Hij gebruikt dit om zijn eigen kijk op dans te verbreden en te leren welke dansvormen er zijn.

Lessuggestie

- Vertel aan de groep wie Merce Cunningham is. "Merce Cunningham was een Amerikaanse choreograaf die van grote invloed was op de moderne dans van de 20e eeuw." •
- Vertel vervolgens waarom Cunningham in zijn tijd anders was dan andere choreografen en wat zijn werkwijze was. Zijn toevalsmethode. Merce Cunningham gooide munten of dobbelstenen om beslissingen te nemen over het aantal dansers, de bewegingen, de volgorde van de bewegingen, hoe vaak een beweging werd herhaald en de richting waarin de bewegingen werden uitgevoerd. Eventueel zouden hierbij foto's en filmpjes kunnen worden getoond.
- Maak papieren kaartjes in 4 verschillende kleuren. De 4 kleuren staan voor: bewegingen, plaatsen in de ruimte, kwaliteiten en emoties. Vul zelf zoveel mogelijk verschillende kaartjes in of doe dit samen met de leerlingen. Zorg dat er per kleur 6 kaartjes zijn en dat deze genummerd zijn. Let op: De bewegingen moeten simpele bewegingen zijn die iedereen makkelijk uit kan voeren.
- Neem een keer samen met de leerlingen door wat er op elk kaartje staat. Eventueel zou iedereen tegelijk de emotie, beweging, plaats in de ruimte of kwaliteit kunnen oefenen, om zeker te weten dat iedereen alles begrijpt.
- Extra: De leerlingen kunnen ter voorbereiding van de oefening ook zelf informatie zoeken over Merce Cunningham en deze eventueel uitwerken tot een mooie muurkrant, die zij later bij het presenteren kunnen gebruiken bij de uitleg van het tot stand komen van hun dans.

Maken!

Voorbereiding

- Bedenk welk MAAK-leerdoel je wilt benadrukken en wat hiervoor nodig is.
  - De leerling kan bewust onderzoek doen naar de 4 danselementen (leiden/volgen, gelijktijdig dezelfde bewegingen dansen, dansen opbouwen met begin-midden-eind, aandacht voor vormgeving, imiteren, herhalen) en bestaande dansen als inspiratiebron gebruiken. (Zowel individueel als samen in groepjes)
  - De leerling kan een dans maken naar aanleiding van een plan dat door de leerkracht is gemaakt en kan daar persoonlijke keuzes in maken. Hij maakt zelfstandig afspraken over de ontwikkeling, uitwerking en presentatie van de dans en deze vervolgens opvoeren voor een publiek
  - De leerling kan een reeks van bewegingen/danspassen aanleren, onthouden en reproduceren.
  - De leerling kan muzikale verschillen herkennen (tempo, dynamiek, ritme, accenten, melodie, sfeer) en deze toepassen in dans. Hij kan zelf muziek zoeken bij een dansthema.

Instructie

1. Nu komt de dobbelsteen tevoorschijn! Bepaal (eventueel samen met de leerlingen) welke van de 4 kaartjes het eerst aan de beurt komt. 'Beweging' is over het algemeen het makkelijkst om mee te beginnen, maar er zou nu ook een 'emotie' kunnen worden gekozen.
2. Gooi de dobbelsteen of laat een leerling de dobbelsteen gooien. Hierdoor wordt bepaald welke beweging er zal worden uitgevoerd, namelijk de beweging die op het kaartje staat met hetzelfde nummer als dat is gedobbeld.
3. Vervolgens wordt de dobbelsteen steeds weer gegooid om te bepalen hoe de dans verder verloopt. Zo kan er nadat er een beweging is bepaald, een bepaalde plaatsing in de ruimte of een bepaalde kwaliteit aan worden toegevoegd. Dit zorgt ervoor dat er volledige choreografie wordt gemaakt door middel van het 'toeval' van de dobbelsteen.
4. Let op: Ondanks dat er 4 categorieën zijn, is de beweging daarvan wel de belangrijkste. Zorg dat deze vaker aan bod komt dan de anderen om te zorgen dat de dans wel uitvoerbaar blijft en de leerlingen het gevoel van dansen behouden.
5. Extra: Eventueel zou de groep in kleine groepjes kunnen worden verdeeld om daarbinnen de opdracht nogmaals uit te voeren, maar dit keer met zelfbedachte bewegingen, plaatsen in de ruimte, emoties en kwaliteiten op de kaartjes. Hierbij hebben alle groepjes een eigen kleine dobbelsteen nodig.
6. Laat de leerlingen deze speciale dans opvoeren voor ouders of een andere klas op school en laat ze daarbij zelf vertellen/presenteren wie Merce Cunningham was, wat de toevalmethode is en hoe de dans die zij laten zien tot stand is gekomen.

Verwoorden!

Voorbereiding

- Bedenk welk VERWOORD-leerdoel je wilt benadrukken:
  - De leerling kan relatie leggen tussen zijn eigen mening en die van anderen.
  - De leerling kan het verloop van het proces van het maken van zijn choreografie benoemen.
  - De leerling kan zelfstandig verbeterpunten aanbrengen in de dans na feedback.
  - De leerling kan reflecteren op een dansvoorstelling en kan verschillende dansaspecten benoemen (bijvoorbeeld: dansacties, danskwaliteiten en verloop van dans).

Reflectie

- Tijdens de opdracht:

Zorg dat er tussendoor regelmatig reflectiemomenten zijn waar de leerlingen de kans krijgen om hun mening te geven over de dans die zij zelf maken, maar waar de leerlingen hun dans ook regelmatig met het materiaal van Merce Cunningham zouden kunnen vergelijken. Hierbij zouden stukjes filmmateriaal kunnen worden gebruikt.
- Daarbij is het ook goed mogelijk dat door het gooien van de dobbelstenen er onmogelijke bewegingen achter elkaar worden geplaatst. Dit is ook een goed moment voor reflectie. Gaan de leerlingen de uitdaging aan? Waarom wel of waarom niet? Hoe komt het dat deze beweging onmogelijk is? Wat zou volgens de leerlingen de beste oplossing zijn die het meest dicht bij de opdracht blijft?
- Na de opdracht:

Bespreek samen met de leerlingen de presentatie en de les, zonder dat de ouders hierbij aanwezig zijn. Dit zou gelijk na de presentatie kunnen of op een later moment

  - Hoe is de presentatie gegaan? Was je zenuwachtig?
  - Vond je het leuker om te vertellen over de dans of om te dansen? Waarom?
  - Hoe was het om op deze manier dans te maken? Waarom vond je het leuk of misschien niet leuk?
  - Is er een bepaald stuk van de presentatie wat je extra is bijgebleven?
  - Waarom denk je dat specifiek dit deel indruk op je heeft gemaakt?
  - Hoe verliep het samenwerken?

Beoordeling

Om het eindresultaat van deze opdracht te beoordelen kun je bijlage 4 als leidraad gebruiken.